

Nr 143.

Af herr Karlsson i Göteborg, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder mot användande af denaturerad brännvin såsom berusningsmedel.

Då den i stort sedt ännu gällande kungl. förordningen angående denaturering af brännvin för snart tjugu år sedan utfärdades, trodde väl ingen, att missbruket af denna vara till berusningsmedel skulle taga sådan omfattning som sedermera blifvit händelsen. Detta är naturligtvis anledningen till, att enligt sagda förordning handeln med denaturerad brännvin får drifvas nästan lika fritt som handeln med hvilken oskyldig vara som helst och utan någon egentlig kontroll från det allmännas sida. Enligt förordningens § 4 äger Konungens befallningshafvande att åt handelsidkare, som är känd för ordentlighet och pålitlighet samt i öfrigt pröfvas lämplig, för högst ett kalenderår i sänder efter ansökning bevilja tillstånd att försälja denaturerad brännvin. Häraf framgår, att det skall erfordras rätt grava anmärkningar mot en handelsidkare, för att landshöfdingeämbetet skall kunna anse sig ha befogenhet att afslå en eventuell anhållan om tillstånd att försälja denaturerad brännvin. Ett afslag får ju lätt sken af partiskhet till förmån för dem, som erhålla tillstånd att försälja varan. Följden har också blifvit, att denaturerad brännvin, åtminstone i städerna, är synnerligen lättåtkomligt. Ensamt i Göteborg fanns under förra året icke mindre än 193 försäljningsställen.

Angående handeln med denna numera ytterst farliga vara innehåller förordningen, för så vidt fråga är om alla dessa försäljare, som icke ha rätt till försäljning af annat brännvin, endast föreskrifterna, att denaturerad brännvin icke må utlämnas till den, som är rusig samt att kärl, som innehåller denaturerad brännvin, äfvensom kärl, hvari sådan vara till kunderna utlämnas, skall vara försedt med påskrift, innehållande, jämte straff-

bestämmelserna för olofligt användande af sådant brännvin, orden: »Denaturerad brännvin» och »Må ej förtäras».

De kontrollföreskrifter, förordningen innehåller, synas uteslutande röra själfva denatureringsförfarandet och afse att skydda staten mot skatteförsnilling, men knappast beröra den vidsträckta detaljhandeln.

Om en sådan anordning möjligen var lämplig, då ifrågavarande förordning utfärdades, så kan detta knappast sägas vara fallet efter den bedröfliga erfarenhet som sedan dess inhöstats. Att missbruket af denaturerad brännvin till berusningsmedel tilltagit i oroväckande grad, är en allmänt känd sak. Det förtjänar att omnämnas, att exempelvis i Göteborg detta missbruk fått en sådan omfattning, att stadens fattigvårdsstyrelse funnit sig föranlåten att tillsätta en särskild kommitté med uppdrag »att verkställa utredning angående de åtgärder, hvilka lämpligen kunde vidtagas till förekommande af de missförhållanden, som detta onaturliga bruk skapar». Kommittén konstaterade att börja med, att den statistik öfver fylleriförseelser, som föres af stadens polismyndighet, i öfverensstämmelse med de iakttagelser, som äro gjorda inom fattigvårdens områden, visar, att antalet af dem som berusa sig med denaturerad brännvin är i tilltagande. Sedermera omnämner kommittén åtskilliga åtgärder, hvilka enligt dess förmenande åtminstone skola åstadkomma mycket goda verkningar, om ock det onda icke kunde därigenom helt och hållet undanröjas. Bland åtgärder, som föredrogos, voro inskränkning i försäljningsrättigheternas antal och anordnandet af kontroll öfver försäljningen. Emellertid insåg ju kommittén snart att den med nu gällande lagstiftning stod fullständigt maktlös. Denna lagstiftning tillåter icke de åtgärder, som kommittén ämnat föreslå landshöfdingeämbetet i syfte att motarbeta ifrågavarande missbruk. Därför återstod intet annat än att föreslå fattigvårdsstyrelsen att vända sig till någon af stadens riksdagsmän med anmodan att denne skulle genom motion i Riksdagen försöka att få till stånd en skrifvelse till regeringen med påpekande af ifrågavarande missförhållanden samt nödvändigheten af desammas bekämpande. Det är också bland annat på grund af direkt anmodan af fattigvårdsstyrelsens i Göteborg ordförande, som jag härmed drager frågan inför Riksdagen.

Men det är icke blott i våra storstäder, som det vidriga bruket att dricka denaturerad brännvin äger rum. Upprepade gånger ha personer boende uti och i närheten af ett par socknar icke långt från Göteborg, där möbeltillverkning bedrifves som hemslöjd, i mörka färger skildrat det allt mer omkring sig gripande missbruket af det denaturerade brännvinet och frågat om intet kunde däremot af statsmakterna åtgöras. Säkerligen

skola personer från många af landets olika delar kunna omtala en liknande erfarenhet från deras hemorter. Man må icke säga, att det endast är förut urartade drinkare, som hänge sig åt förtärandet af denna motbjudande och förstörande dryck. Lockade af prisbilligheten och lättåtkomligheten, låta äfven personer, hvilka man icke skulle kunnat misstänka härför, förläda sig att dricka denatureradt brännvin, exempelvis tillsamman med kaffe. Kändt är emellertid hurusom detta missbruk mycket hastigare nedbryter en person än förtärandet af motsvarande kvantiteter vanligt brännvin. Då man numera med kraft motarbetar bruket af sistnämnda dryck, synes det mig, att man åtminstone bör försöka att utfinna medel till bekämpande af det onaturliga användande af det vida skadligare denaturerade brännvinet.

Jag är ingalunda blind för de svårigheter, som resa sig mot ett sådant bekämpande af ifrågavarande missbruk. Det denaturerade brännvinet användes ju både för hushållsändamål och i industriens tjänst. Då man vill vidtaga åtgärder mot missbruket, får man alltså samtidigt tillse, att dessa åtgärder icke äro sådana, som på ett mera afsevärdt sätt försvåra eller hindra varans användning för lagliga ändamål.

Det enklaste medel, hvarigenom förtäring af denatureradt brännvin skulle kunna hindras, vore ju, teoretiskt sedt, användandet af ett mera effektivt denatureringsmedel. Detta lär emellertid trots försök i skilda länder hittills ha strandat på svårigheter att finna något för ändamålet lämpligt ämne, som på samma gång ställer sig ekonomiskt möjligt. Därför torde man få se sig om efter andra medel för bekämpandet af ifrågavarande onda.

Anledningarna till missbruket äro gifvetvis, att medan man genom fördyrande och skarp begränsning af försäljningsplatser och försäljningstid gör annan spirituosa så svaråtkomlig som möjligt, är denatureradt brännvin synnerligen lättåtkomligt genom prisbillighet, de otaliga försäljningsställena, den obegränsade försäljningstiden och möjligheten att erhålla hur litet kvantum som helst. Då man vet detta, vet man också åt hvilket håll man bör rikta stöten, om man vill motarbeta de olyckor, som uppstå genom missbruket af det denaturerade brännvinet.

Hvad då först beträffar prisbilligheten, torde det knappt vara lämpligt att fördyra ifrågavarande artikel, då denna fördyring skulle drabba dess fullt lagliga och lofvärda användning. Däremot torde vissa andra åtgärder kunna vidtagas, som skulle motarbeta missbruket utan att nämnvärdt försvåra anskaffningen för lagliga ändamål.

Bland åtgärder af sådan beskaffenhet. som säkerligen skulle verka mycket välgörande må framhållas nedanstående.

1. Inskränkning af antalet försäljningsställen.

Här uppstår frågan, hur långt man bör gå i sådan begränsning. Det kunde tänkas, att försäljningen öfverlämnades åt dem, som ha rätt att sälja annat brännvin, med uteslutande af alla andra. Häri-genom undveke man äfven skenet af partiskhet vid valet af försäljare. Om man åter anser, att handeln med denaturerad brännvin bör öfverlämnas äfven åt dem, som icke ha rätt att sälja vanligt brännvin, torde det vara lämpligt, att viss tid utsättes för ingifvande af ansökningar om försäljningsrätt samt att Konungens befallningshafvande därpå efter polismyndighetens hörande och med hänsyn till en efter behovet afpassad fördelning af försäljningsställen inom samhällets olika delar upplåter försäljningsrätt åt ett mindre antal bland de lämpligaste sökandena.

2. Begränsning af tiden då försäljning får äga rum.

Det påstås med bestämdhet, att frekvensen på de ställen, där denaturerad brännvin försäljes, är betydligt större under den tid, då brännvinsförsäljningsställena äro stängda, än eljest. Äfven skulle den föreslagna begränsningen af tiden underlätta öfvervakandet af att icke försäljning till olaga ändamål äger rum.

3. Fastställande af en viss minimikvantitet vid försäljningen. Exempelvis torde $\frac{1}{2}$ liter vara en lämplig minimikvantitet. Nu lär man kunna köpa så litet åt gången som för 5 och 10 öre.

4. Förbud mot varans utlämnande åt minderåriga. Detta emedan personer, som i framtiden med en strängare kontroll kunna befara att de icke själfva erhålla varan, i stället kunna sända minderåriga att afhämta densamma.

5. Bestämmelse att denaturerad brännvin icke får afhämtas annat än mot skriftlig rekvisition. — Dessa rekvisitioner skulle för en viss tid, exempelvis en månad, insändas till polismyndighet för granskning. Äfven skulle å hvarje försäljningsställe föras liggare upptagande rekvisitens fullständiga namn och adress äfvensom myckenheten af den till rekvisiten för hvarje gång utlämnade varan. Denna liggare skulle gifvetvis vara tillgänglig för polismyndigheten likasom för eventuellt annan kontrollmyndighet.

Åtgärder i ofvannämnda riktning skulle väl icke alldeles utrota missbruket, men det lider intet tvifvel, att de skulle i hög grad minska det-samma. Då emellertid frågan otvifvelaktigt är af ömtålig beskaffenhet,

därför att det gäller en artikel, som har så mångsidig användning, och då ju möjligen flera vägar för bekämpandet af det härmed framhållna missbruket kunna uttänkas, torde vara lämpligt att frågan snarast möjligt blir underkastad en allsidig utredning.

På grund af hvad ofvan anförts, får jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, hvilka åtgärder, som böra vidtagas till bekämpande af den växande användningen af denaturerad brännvin som berusningsmedel, samt att Kungl. Maj:t därefter måtte vidtaga de åtgärder, som med ledning af utredningen befinnas lämpliga.

Stockholm den 27 januari 1910.

K. G. Karlsson.